

στο μικροσκόπιο...

ΕΝΑ ΠΑΛΙΟ - ΕΠΙΚΑΙΡΟ «ΑΝΤΙΜΑΝΙΦΕΣΤΟ» ΤΟΥ ΜΙΚΗ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ

Γιατί να δουλεύουμε τόσες ώρες;

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΓΚΙΩΝΗ

Δεν είναι κρίμα κι άδικο, έπειτα από τις τόσες τεχνολογικές κατακτήσεις, ο άνθρωπος να εξακολουθεί να εργάζεται καθημερινά οχτάωρο -και βάλε- και να μην μπορεί να τα βγάλει πέρα με τα διάφορα που προκύπτουν εις βάρος του;

Πόσες ώρες θα 'πρεπε να δουλεύει; Όχι πάνω από τέσσερις (και όχι βέβαια όπως το εννοεί η εργοδοσία των ημερών μας). Ποιος το λέει; Ο Μίκης Θεοδωράκης - κι όχι τώρα: πριν από είκοσι χρόνια. Κι έχει την επιχειρηματολογία του, που καλύπτει και το ερώτημα για τον ελεύθερο χρόνο.

Πρόκειται για το βιβλίο του με τίτλο «Αντιμανιφέστο», υπότιτλος «Για τις ανθρωπομονάδες», που κυκλοφόρησε το 1989 (εκδ. «Γνώσεις») - και μάλλον πέρασε απαρατήρητο.

Ας δούμε λοιπόν, μέρες ραστώνης που διανύουμε, πώς ο συνθέτης, συγγραφέας, πολιτικός και πολίτης Θεοδωράκης αντιμετωπίζει το άκρως ενδιαφέρον (και επίκαιρο) αυτό θέμα στο εν λόγω πόνημα.

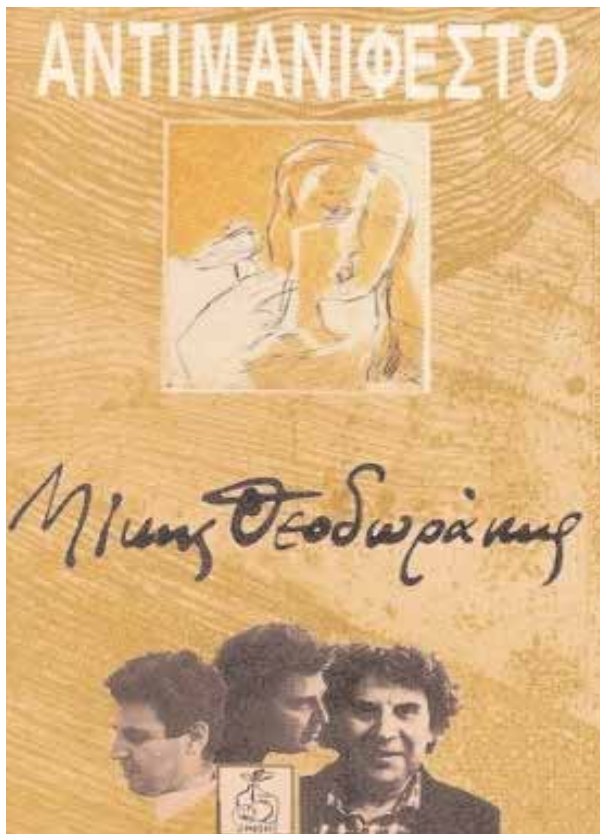
Αχαρη ζωή...

Και ξεκινάω από μια εικόνα:

«Μπορούμε, νομίζω, να φανταστούμε τον μέσο πολίτη της Ευρώπης. Να τον δούμε την ώρα που ξεκινά για τη δουλειά του. Άλλος πηγαίνει στη στάση του λεωφορείου, άλλος στο σταθμό του μετρό, ενώ κάποιος τρίτος μπαίνει στο ιδιωτικό του αυτοκίνητο. Γενικά είναι κουρασμένος από το πρωινό ξύπνημα, νυστάζει, το κεφάλι του είναι μουνδιασμένο. Αυτός που οδηγεί, βάζει το ραδιόφωνο. Οποιο σταθμό κι αν ψάξει, θ' ακούσει περίπου την ίδια τυποποιημένη μουσική της εποχής. Τα ίδια διαφημιστικά σποτ. Το δελτίο καιρού ή τις πολιτικές ειδήσεις σε ρυθμό «χωρίς ανάσα» (...) Τι περνάει, αλήθεια, απ' το μυαλό αυτών των ανθρώπων που κατά κοπάδια κατευθύνονται στις δουλειές τους; Τίποτε! Εκτός από τον απόηχο από κάποιο νυχτερινό καβγά, κάποιο πρόβλημα (...) Το μυαλό είναι κουρασμένο, μουνδιασμένο, τρομοκρατημένο μπροστά σε μια ακόμα μονότονη, άχαρη, κουραστική, χωρίς ενδιαφέρον, σε μια κυριολεκτικά χαμένη μέρα απ' τη ζωή τους».

Πάμε πιο κάτω:

«Αν αναλύσουμε σχολαστικά όλες τις περιπτώσεις,

δηλαδή όλα τα επαγγέλματα, θα διαπιστώσουμε ότι όλο και περισσότερο λείπει η προσωπική ζωή, η οικογενειακή ζωή και η κοινωνική συναναστροφή, και, φυσικά, λείπει ο χρόνος για πνευματική και ψυχική καλλιέργεια, για σωματική άσκηση, για περιπλάνηση μέσα στη φύση, ώστε τα μάτια του να δουν πράσινο και γαλάζιο».

Τετράωρο, το ιδεώδες

Και φτάνουμε στο «ζουμί»:

«Μερικοί πιστεύουν πως μέσα στις συνθήκες μιας σύγχρονης -προηγμένης τεχνολογικά- κοινωνίας, λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο του φόρτου και των καταναγκασμών που δέχεται καθημερινά ο εργαζόμενος, ο ανώτατος χρόνος κοινωνικής εργασίας δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τις τέσσερις ώρες. Πολλά τεστ έχουν αποδείξει ότι μετά τις τέσσερις ώρες συνεχούς εργασίας μειώνεται η δύναμη του εργαζόμε-

νου. Στις υπόλοιπες τρεις και τέσσερις ώρες, η προσφορά του ισοδυναμεί με λιγότερο από μισή ώρα πραγματικής απασχόλησης».

Διαπίστωση:

«Ζούμε σε μια κοινωνία που ξανάφερε τη δουλειά από την πίσω πόρτα. Το γεγονός ότι όλοι αυτοί οι σύγχρονοι δούλοι διαπληκτίζονται συχνά για να μπουνέ στα δεσμά (διαφορετικά θα πέθαιναν από την πείνα), θα πρέπει νομίζω να μας κάνει να ντρέπομαστε αντί να ρίχνουμε στάχτες πάνω στην ένοχή μας συνείδηση, όπως γίνεται σήμερα».

Και το επακόλουθο:

«Ετσι, η βιομηχανική κοινωνία δημιουργεί άδειους ανθρώπους. Οπότε οδηγούμαστε προς το θάνατο του πολιτισμού όπως τον γνωρίσαμε έως σήμερα. Ίσως γι' αυτό το λόγο υπάρχουν μερικοί φιλόσοφοι που ισχυρίζονται ότι η Τέχνη θα πάψει να είναι απαραίτητη στον άνθρωπο. Δεν ξέρω αν η Τέχνη είναι απαραίτητη στον άνθρωπο. Πάντως αν δεν γίνουν ριζικές αναθεωρήσεις, αλλαγές στην οργάνωση της ζωής μας, είναι βέβαιο ότι η Τέχνη δεν θα έχει λόγο ύπαρξης. Γιατί η Τέχνη προϋποθέτει διάλογο. Ο διάλογος εκπορεύεται από την ανάγκη του δημιουργού να εκφραστεί με αισθητικά μέσα καθώς και την ανάγκη του λαού να αποδεχθεί αυτές τις αισθητικές προτάσεις σαν τροφή του ψυχικού και πνευματικού του κόσμου. Όταν όμως αυτός ο κόσμος πάψει να υπάρχει, θα σταματήσει παράλληλα και η αναγκαιότητα μιας τέτοιας επικοινωνίας».

Αλλά ας υποθέσουμε ότι ο άνθρωπος κατακτά το τετράωρο:

«Θα προκύψει αμέσως το πρόβλημα του ελεύθερου χρόνου που, όπως είδαμε, είναι το μόνο πράγμα που δεν διδάσκεται στα σύγχρονα σχολεία. Για να είναι όχι απλά ωφέλιμος αλλά ακόμα και καταναλώσιμος ο ελεύθερος χρόνος, πρέπει να λυτρωθούμε από την άρρωστη συνείδηση που τρέφεται με κίβδηλες, αντί για ανθρώπινες, πνευματικές αξίες. Χρειαζόμαστε, λοιπόν, γι' αυτό ένα μοντέλο ανθρωποκεντρικής παιδείας. Καθώς και μια νέα πολιτική κουλτούρας. Όχι κουλτούρα πολέμου, κουλτούρα βίας, κουλτούρα επιβολής και εκμετάλλευσης, αλλά κουλτούρα ειρήνης, κουλτούρα ανθρωπισμού, ποτισμένη με τα νερά των πηγών της Φιλοσοφίας, της Επιστήμης και της Τέχνης».

50 χρόνια Λευτέρης Παπαδόπουλος, ραντεβού στο ΟΑΚΑ για την Πάρνηθα

Για τον Λευτέρη Παπαδόπουλο, η 7η Σεπτεμβρίου στο ΟΑΚΑ θα είναι μια μεγάλη βραδιά συγκίνησης.

Με τη μισή Ελλάδα στις παρυαλίες, όσοι μείναμε πίσω γεμίζουμε από τώρα την ατζέντα μας για τον Σεπτέμβριο, που μας στέλνει καθημερινά μηνύματα για ωραίες βραδιές σε μια πιο δροσερή Αθήνα. Είναι πολλές οι επέτειοι και οι αφίξεις το φθινόπωρο στην Αθήνα (αλλά και στη Θεσσαλονίκη) και για αρχή σημειώ-

νουμε στο ημερολόγιο την 7η Σεπτεμβρίου, ημέρα Δευτέρα, όταν το ΟΑΚΑ θα υποδεχθεί 16 μεγάλους Έλληνες τραγουδιστές οι οποίοι θα συγκεντρωθούν για να τιμήσουν τον Λευτέρη Παπαδόπουλο.

Μισός αιώνας δημιουργίας, με καρπούς ορισμένα από τα ωραιότερα ελληνικά τραγούδια, με στίχους που ακουμπάνε απευθείας την καρδιά, είναι μια σημαδιακή επέτειος που προεξοφλεί πολλή συγκί-

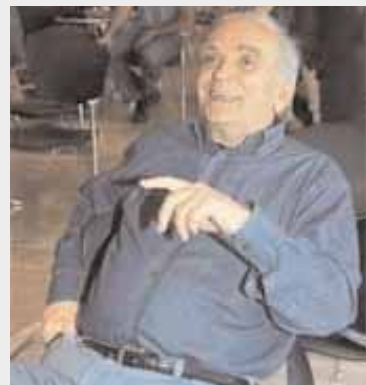
νηση και πολλές μελωδίες.

Μόνο τα ονόματα των καλλιτεχνών που θέλησαν να είναι παρόντες στα καλλιτεχνικά γενέθλια του Λευτέρη Παπαδόπουλου αρκούν... Χάρης Αλεξίου, Ελευθερία Αρβανιτάκη, Μελίνα Ασλανίδου, Γλυκερία, Λαυρέντης Μαχαιρίτσας, Μανώλης Μητσιάς, Γιώργος Νταλάρας, Γιάννης Πάριος, Αλκησitis Πρωτοψάλτη, Αντώνης Ρέμος, Διονύσης Σαββόπουλος, Πασχάλης Τερζής, Τάνια Τσανακλί-

δου, Μαρία Φαραντούρη και Μιχάλης Χατζηγιάννης.

Και αυτό που σημειώνουμε με ικανοποίηση είναι ότι η ωραία, όπως προμηνύεται, συναυλία, πέρα από το καλλιτεχνικό σκέλος της έχει και ένα πολύ σημαντικό κοινωνικό σκοπό.

Μεγάλο μέρος των εσόδων θα διατεθεί για την αποκατάσταση της Πάρνηθας, καθώς η «μεγάλη αυτή λαϊκή γιορτή» επισήμως είναι υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολι-

τισμού και της ΕΣΗΕΑ, γιατί ο Λευτέρης Παπαδόπουλος συμπληρώνει φέτος και 50 χρόνια στη δημοσιογραφία.

Την αιγίδα τους προσφέρουν επίσης ο Οργανισμός Πολιτιστικών Εκδηλώσεων Πρεσπών - Φλώρινας και της Αστικής Μη Κερδοσκοπικής Εταιρείας Εντός των Τειχών.